

**Семінар-практикум з елементами тренінгу
професійної майстерності на тему:
«Професійно значущі якості особистості педагога
дошкільного закладу»**

Мета: учасники семінару-практикуму зможуть спрогнозувати результати удосконалення власних професійно значущих якостей, їх вплив на покращення якості навчально-виховного процесу в цілому; усвідомити значення власного професійного іміджу.

Обладнання: стікери, голочки, ватман, чисті аркуші, вода, фарби, музична композиція,

I. Вступна частина.

- Вітаю вас, шановні колеги! Тема нашого семінару-практикуму з елементами тренінгу - «Професійно значущі якості особистості педагога дошкільного закладу». Але для того щоб розпочати наше заняття нам необхідно виконати вправу.

Вправа «Очікування»

Учасники повинні на стікерах написати свої очікування, потім по черзі виходять і прикріплюють свої листочки до квітки.

Вправа «Правила тренінгу»

Учасники тренінгу по черзі називають правила тренінгу.

Наприклад:

1. Працюємо дружньо, творчо, щиро і пунктуально.
2. Думки висловлюємо активно, конкретно, швидко, при чому один говорить – всі слухають, не перебиваючи.
3. Кожен учасник має право: висловлювати свою думку, задавати питання ведучому, підняти руку, якщо щось здається незрозумілим.
4. Кожен учасник має обов'язок: виконувати всі завдання семінару, працювати в команді, виконати домашнє завдання.

Інформаційний виступ психолога.

- Отже, розпочинаємо роботу. Проблема професійного розвитку педагога, росту його професійно значущих особистісних якостей, здібностей, знань і умінь є досить актуальною у теперішній час. Сьогодні, ми розглянемо лише деякі напрямки професійного розвитку педагога, у яких розглядаються особливості професійно значущих якостей, іміджу вихователя дошкільного навчального закладу.

II. Основна частина.

Перш ніж перейти власне до консультації, пропонуємо всім учасникам виконати вступне тренінгове завдання.

Вправа «Мій автопортрет»

Вам необхідно буде намалювати свій портрет, дотримуючись трьох умов:

- **по-перше**, в автопортреті має бути багато деталей, тобто ви маєте намалювати себе таким, яким ви є насправді;

- **по-друге**, цей малюнок має бути виконаним тільки одним кольором – сірим, синім, зеленим, червоним, жовтим, фіолетовим, коричневим або чорним;
- **по-третє**, під портретом ви маєте, як справжні художники, поставити підпис, але незвичайний – графічний малюнок свого знаку зодіаку. Перш ніж розпочати малювати, подумайте, який колір вам подобається найбільше.
- **четверте найголовніше** – малюєте пальчиком.

Зрозуміли завдання? По закінченні малювання, розмістіть свій малюнок на стіні там, де ви хочете. На виконання завдання дається 7 хвилин.

Всі учасники семінару отримують аркуші, пензлики і гуаш тільки 8 зазначених кольорів. Завдання виконується під музичний супровід. Звучить спокійна інструментальна мелодія.

- Закінчуємо завдання! (*Пропонує розглянути портрети.*) Розгляньте уважно ці портрети! Нам усім дуже приємно познайомитися через них з кожним з вас, адже далі мова піде про кожного з вас як професіонала, як носія певного професійного іміджу. Це завдання спирається на науковій розробці Макса Люшера. Колір, якому ви віддали перевагу, може розповісти не тільки про ваш характер, звички, але й про професійні особливості. Тлумачення і розшифровка тесту чекає на вас наприкінці семінару. (Додаток.)

- Нашу сьогоднішню спробу поговорити про професійний розвиток педагога розпочнемо з визначення трьох основних факторів, які впливають на становлення особистості професіонала.

- Як ви вважаєте, що це за фактори?

Фактори, які впливають на становлення особистості професіонала:

- Перший фактор – біологічний (включає закони біологічного дозрівання і старіння);
- Другий фактор – фактор соціального середовища (поєднує усі види соціальних впливів, як найближчого оточення, так і особливості суспільства);
- Третій фактор – фактор внутрішньо особистісної активності (визначається самооцінкою, спрямованістю особистості та ін.).

Існує багато класифікацій професійного становлення особистості. Викликає інтерес наступна класифікація етапів розвитку професіонала, запропонована Є.А.Климовим. У свої дослідження він виділяє такі етапи:

Ведучий пропонує кольорову демонстраційну схему. (Додаток.)

- **Етап оптанта.** Етап, на якому актуальною стає проблема вибору професії.
- **Етап адепта.** Етап початку професійної діяльності.

- **Етап адаптації.** На цьому етапі молодий фахівець адаптується до норм колективу, у якій він потрапляє, засвоює усі тонкощі роботи.
- **Етап інтернала.** Етап, на якому працівник може самостійно справлятися зі своїми професійними обов'язками.
- **Етап майстерності.** Перший етап, що свідчить про те, що працівник може вирішувати і прості, і найбільш складні задачі у своїй діяльності. На даному етапі людина, яка знайшла свій індивідуальний, неповторний стиль діяльності, має стабільно гарні результати. Звичайно на цьому етапі люди вже мають деякі формальні показники своєї кваліфікації (категорію, розряд).
- **Етап авторитету.** Продовження етапу майстерності, відрізняється від попереднього етапу тим, що людина на цьому етапі є майстром своєї справи. Свої професійні задачі вона вирішує за рахунок великого досвіду, уміlosti, уміння організувати свою роботу.
- **Етап наставництва.** Етап, на якому авторитетний майстер має учнів, послідовників, колег, що готові переймати його досвід.

Крім зазначених етапів загальноприйняте виділяти професійно значущі якості і характеристики особистості. На становлення педагога як професіонала впливає багато факторів: вік, педагогічний стаж і особливості професійно-педагогічної діяльності. Зупинимося більш докладно на особистісних якостях вихователя.

Кожен з вас зараз взяне участь у **діагностиці «Професіограма вихователя»**. (Додаток.)

А зараз познайомтеся з думкою вчених психологів та педагогів. **Всі** особистісні якості педагога мають професійну значимість. Професійно значущі якості особистості вихователя як характеристики інтелектуальної й емоційно-вольової сторін особистості істотно впливають на результат професійно-педагогічної діяльності і визначають індивідуальний стиль педагога. У психолого-педагогічній літературі виділяють такі **якості особистості педагога**:

Ведучий пропонує демонстраційні кольорові схеми. (Додаток .)

Якості особистості педагога:

1. **Соціальна активність**, готовність і здатність діяльно сприяти вирішенню суспільних проблем у сфері професійно-педагогічної діяльності.
2. **Цілеспрямованість** — уміння направляти і використовувати всі якості своєї особистості на досягнення поставлених педагогічних задач.
3. **Урівноваженість** – здатність контролювати свої вчинки в будь-яких педагогічних ситуаціях.
4. **Бажання працювати з дітьми** – одержання задоволення від спілкування з дітьми в ході навчально-виховного процесу.
5. **Здатність не губитися в екстремальних ситуаціях** – уміння оперативно приймати оптимальні педагогічні рішення і діяти відповідно до них.
6. **Чарівність** – сплав духовності, привабливості і смаку.
7. **Чесність** – щирість у спілкуванні, сумлінність у діяльності.
8. **Справедливість** – здатність діяти неупереджено.
9. **Сучасність** – усвідомлення педагогом власної приналежності до однієї епохи з вихованцями.
10. **Гуманність** – прагнення й уміння надати кваліфіковану педагогічну допомогу вихованцям у їхньому особистісному розвитку.
11. **Ерудиція** – широкий кругозір у сполученні з глибокими професійними знаннями.
12. **Педагогічний такт** – дотримання загальнолюдських норм спілкування і взаємодії з дітьми з урахуванням їхніх вікових та індивідуально-психологічних особливостей.
13. **Толерантність** – терплячість у роботі з дітьми.
14. **Педагогічний оптимізм** — віра в дитину і її здібності.

- Як видно, перераховані якості особистості є обов'язковими в діяльності педагога, відсутність кожної з них унеможливує педагогічну діяльність. Тому ці якості об'єднані в домінуючу групу. Можна також виділити **якості особистості педагога, що не роблять вирішального впливу на ефективність діяльності, однак сприяють її успішності. До них відносяться: доброзичливість, привітність, почуття гумору, артистичність.** Дані якості особистості утворюють периферійну групу.

- Також виділяють **якості особистості педагога, що знижують ефективність, педагогічної діяльності. До негативних якостей відносяться: нерівноваженість, мстивість, зарозумілість, неухважність, неорганізованість, упередженість.** Дані якості об'єднані в групу негативних якостей.

Для того, щоб зробити певний висновок з даної інформації, пропонуємо вам психологічну гру, розроблену польськими психологами, з допомогою якої можна визначити особливості вашої педагогічної діяльності, які професійні якості притаманні кожному з вас. Я прочитаю вам казку, ви уважно її слухаєте і визначаєте, який герой вам найбільш близький і зрозумілий: принцеса, мудрий радник, стражник, лицар або принц ?

Ведучий пропонує демонстраційну кольорову схему-підказку з іменами героїв, яких необхідно обрати. (Додаток.)

Казка-загадка

Жила-була прекрасна принцеса, що усім серцем любила принца щ сусіднього королівства. Він відповідав їй взаємністю. Батько принцеси, старий король, був проти їхнього шлюбу, тому наказав зачинити дочку в кімнаті і стерегти її. Коли принц дізнався про це, він написав принцесі листа і таємно надіслав його через людину, якій довіряв. У листі він умовляв її утекти від батька й обіцяв, що вона стане його дружиною, як тільки з'явиться в його замку.

Принцеса попросила поради в старого радника батька, що знав її з дитинства і якому вона довіряла. Мудра людина довго зважувала всі «за» і «проти» і заявила, що ризик дуже великий і принцесі краще відмовитися від утечі.

Незважаючи на застереження мудрого радника, принцеса усе-таки вирішила втекти. По допомогу вона звернулася до стражника, що охороняв її двері. Той, злякавшись гніву старого короля, не погоджувався допомогти. Тоді принцеса пообіцяла щедро нагородити його золотом і коштовностями. Стражник залишив двері відчиненими, і принцеса утекла із замку.

За стінами замку знаходився густий ліс, через який їй слід було йти до свого принца. Принцеса злякалася і тому відчувала величезне полегшення, коли побачила лицаря, з яким колись познайомилася у своєму замку

Ніч застала їх на півдорозі в лісі. Було зрозуміло, що ночувати доведеться в лісі. Принцеса хвилювалася, і тут лицар зізнався, що давно захоплений її красою, і запропонував разом провести ніч. Принцеса, звичайно б, утекла, але куди? Залишитися в лісі на самоті вона дуже

боялася, тому погодилася на пропозицію лицаря. І не помітила, що за кронами дерев сховався посланець принца.

Вранці лицар провів її до замку принца і зник. Прийшовши до свого коханого, принцеса не знала, що посланець принца доніс хазяїну про те, що він бачив. Тому принц відсторонив її від себе і наказав відправити до батька, не слухаючи ніяких пояснень.

- Поводження якого з героїв виявилось для вас найбільш зрозумілим?

Якщо ви вибрали **поводження принцеси**, то відмітною вашою рисою є ваша чутливість, що часто бере гору над розумом. Чи не дозволяєте ви своїм вихованцям «сідати вам на голову»? Ви, як правило, добре відчуваєте свого співрозмовника: знаєте його настрій, вибираєте правильний тон і необхідні слова. Вам вдається на занятті створити сприятливу атмосферу, але з дисципліною на заняттях у вас проблеми.

- Якщо вам зрозуміле **поводження і дії радника**, то вас можна вважати мудрою, ґрунтовною людиною. Ви послідовні у своїй діяльності. Чітко формулюєте перед собою задачі і прагнете їх виконати. Від вихованців вимагаєте дисциплінованості і відповідальності. Прагнете самовдосконалення.

- Якщо ви вибрали **поводження стражника**, то можна говорити про те, що ви чітко знаєте, чого хочете домогтися у своїй професійній кар'єрі. Вас можна вважати реалістом. Життєвий досвід дозволяє знайти золоту середину між високими вимогами оточуючих і здоровим егоїзмом. Бути на задньому плані — це не для вас. До своєї діяльності підходите творчо, тому на заняттях у вас панує атмосфера творчості.

- Якщо ви схвалили **поводження лицаря**, то ви практична людина. Однак часто у своєму поведженні ви керуетесь приказкою «моя хата скраю». Ваша діяльність часто має формальний характер, оскільки ви не завжди послідовні в покараннях, заохоченнях і контролі за своїми вихованцями.

- Якщо вибрали **поводження принца**, то можна стверджувати, що у своїй діяльності і поведженні ви дотримуетесь раз і назавжди вироблених принципів. Для вас важливі внутрішній світ людини, принципи, за якими вона живе. Ви досить консервативні. Важко звикаєте до всього нового. У навчально-виховному процесі часто використовуєте педагогічний досвід інших педагогів, сумніваючись у власній творчості.

Становлення особистості педагога-професіонала, безумовно передбачає процес активної роботи над визначеними вище якостями на різних етапах професійного розвитку. Важливого значення набуває в цьому процесі активність педагога, його самооцінка, самоврядування, деформація особистості в процесі педагогічної діяльності, особливості поведінки педагога в конфліктах, професійна мотивація, професійна освіта і формування професійного мислення. Найбільш актуальною в цьому процесі ми вважаємо мотивацію до успіху особистості, а також привабливість обраної професії. Пропонуємо третє тренінгове завдання.

Вправа «Мотивація до успіху», розроблене Т.Елерсом.

На запропоновані питання дайте відповідь або «так» у вигляді + у бланку відповідей, або «ні» у вигляді – у бланку відповідей.

Всі учасники семінару отримують бланки відповідей у вигляді наступної готової таблиці:

Зразок бланку.

1. +	2. +	3. +	4. +	5. -	6. +	7. +	8. +	9. +	10.-
11.+	12.+	13.+	14.+	15.-	16.-	17.+	18.+	19.-	20.+
21.+	22.+	23.+	24.+	25.+	26.-	27.+	28.-	29.+	30.-
31.-									

- Дайте відповіді на наступні твердження:
 - Ведучий читає твердження, називаючи номер кожного з них. Учасники заповнюють бланк.
1. Я легко дратуюся, коли зауважую, що не можу на всі 100% виконати завдання.
 2. Коли я працюю, це виглядає так, начебто я все ставлю на карту
 3. Коли виникає проблемна ситуація, я найчастіше приймаю рішення одним з останніх.
 4. Коли в мене два дні поспіль немає справи, я втрачаю спокій.
 5. У деякі дні мої успіхи нижче середніх.
 6. Стосовно себе я більш суворий, ніж стосовно інших.
 7. Я більш доброзичливий, ніж інші.
 8. Коли я відмовляюся від важкого завдання, я потім суворо засуджую себе, тому що знаю, що в ньому я домігся б успіху.
 9. У процесі роботи я маю потребу в невеликих паузах відпочинку.
 10. Мене більше приваблює інша робота, ніж та, котрою я зайнятий.
 11. Осуд стимулює мене сильніше, ніж похвала.
 12. Я знаю, що мої колеги вважають мене діловою людиною.
 13. Перешкоди роблять мої рішення більш рішучими.
 14. У мене легко викликати честолюбство.
 15. Коли я працюю без натхнення, це зазвичай помітно.
 16. Іноді я відкладаю те, що повинен був зробити зараз.
 17. Потрібно покладатися тільки на самого себе.
 18. У житті мало речей, важливіших за гроші.
 19. Я менш честолюбний, ніж інші.
 20. Наприкінці відпустки я звичайно радію, що незабаром виходити на роботу.
 21. Коли я налаштований до роботи, я роблю її краще і кваліфікованіше, ніж інші.
 22. Мені простіше і легше спілкуватися з людьми, що можуть завзято працювати.
 23. Коли в мене немає справ, я відчуваю, що мені не по собі.

24. Мені доводиться виконувати відповідальну роботу частіше, ніж іншим.
25. Коли мені доводиться приймати рішення, я намагаюся це зробити якнайкраще.
26. Мої друзі іноді вважають мене ледачим.
27. Мої успіхи певною мірою залежать від моїх колег.
28. Я звичайно звертаю мало уваги на свої досягнення.
29. Коли я працюю разом з іншими, моя робота дає більші результати, ніж робота інших.
30. Багато чого, за що я беруся, я не доводжу до кінця.
31. Я заздрю людям, що не завантажені роботою.

Тепер підрахуйте кількість збігів. За кожен збіг ви одержуєте 1 бал. Якщо отримана сума до 10 балів, то у вас низька мотивація до успіху;

- від 11 до 16 балів – середній рівень мотивації;
- від 17 до 20 балів – помірковано високий рівень мотивації;
- понад 21 бал – занадто високий рівень

мотивації.

III. Тренінг в проблемних групах.

Працювати ми будемо у проблемних групах. Для розподілу по групах використаємо ваші портрети, а точніше підписи на них, зараз ви можете забрати кожен свій портрет.

Кожен з вас народився під певним знаком зодіаку і зараз всім нам необхідно розподілитися у підгрупи за 12-ма знаками. Нехай водолії об'єднаються з водоліями, риби з рибами, леви відшукають левів. Розподілилися? В роздаткових матеріалах семінару ви знайдете професійні гороскопи на кожен знак. (Додаток.) А тепер розподіліться за стихіями ваших знаків – Вода, Вогонь, Земля і Повітря. Ось в цих чотирьох проблемних групах ми і будемо працювати далі.

Ведучий пропонує групам зайняти відповідні місця за робочими столиками з роздатковими матеріалами. Якщо групи вийдуть неоднаковими за кількістю членів, ведучий пропонує педагогам добровільно приєднатися до будь-якої групи за бажанням.

- Як вам усім відомо, імідж сучасного професіонала залежить і формуються від багатьох факторів: це і професійно значущі якості особистості, вплив соціального середовища на становлення іміджу, зовнішній вигляд працівника тощо.

1 перше завдання для роботи у групах буде спрямоване на те, щоб визначити як ви розумієте складне поняття **«імідж педагога професіонала»**.

2 завдання: Вам потрібно буде за обмежений час скласти маленьке оповідання з 10 речень за заданою темою і записати його. При чому в оповіданні вам необхідно врахувати всі сучасні вимоги до педагога-професіонала, використати його ідеальну професіограму. Під професіограмою більшість педагогів і психологів мають на увазі не тільки те, що пов'язано з професійною діяльністю, але й вимоги, що висувуються професією до людини. Професіограма розглядається як визначений ідеал професії, до якого прагнуть фахівці, і передбачає різні рівні професіоналізму.

Отже, **рівнями професіоналізму можна вважати такі:**

- педагогічна вмільість (досить гарне володіння вихователем системою най-

важливіших навчальних і виховних умінь і навичок, що дозволяють педагогові здійснювати навчально-виховну діяльність на грамотному професійному рівні і досягати визначених успіхів у навчанні й вихованні учнів);

- педагогічна майстерність (має комплексний характер і передбачає: глибокі знання на рівні сучасних досягнень науки; гарну методичну озброєність вихователя; вміння «бачити» дитину і колектив групи, розуміти їхні запити; уміло використовувати особисті якості при організації діяльності вихованців).

Дані рівні є у кожній групі.

Ведучий пропонує командам картки із заданими темами: «Почну нове життя з понеділка», «Я вихователь-новачок», «Я переїхала жити до іншого міста і прийшла працювати у дитсадок», «Мене призначено керівником...» (Додаток.)

По закінченні роботи команди обирають капітанів, які зачитують оповідання. Ведучий стимулює учасників семінару до обговорення і визначення професійно значимих якостей педагогів, які прозвучали в оповіданнях.

А тепер повернемося до ваших автопортретів. **(тренер розшифровує автопортрети)**

IV. Підсумок семінару.

- Отже, наш семінар-практикум завершено. Дякуємо всім за активну участь, небайдужість, зацікавленість до результатів нашої спільної роботи. Пропоную всім заповнити міні-анкети щодо ефективності і корисності вашої участі в семінарі. (Додаток.)

Ведучий роздає бланки анкет. Педагоги заповнюють і повертають анкети.

- Шановні колеги, до вашої уваги пам'ятка «Професіограма вихователя». (Додаток)

Ви мабуть всі стомилися пропоную вам прийняти зручне положення у будь-якому розташуванні та трішки розслабитися і помріяти.

Вправа «Релаксація» (прослуховується шум моря)

Релаксація «Водоспад»

Виберіть зручну позу, заплющіть очі. Дихайте рівномірно, спокійно. Звільніться від напруження. Глибоко вдихніть. Ви спокійні, ви задоволені.

Уявіть поле й себе на ньому. Ви стоїте босими ногами на теплій землі. Озерніться навкруги, зауважте все, що потрапляє вам на очі. Підніміть голову й подивіться на лагідне сонечко. Воно яскраво-золотисте, тепле. Відчуйте тепло й енергію сонця.

Поверніть голову вправо, знайдіть поглядом водоспад. Це лагідний гірський водоспад. Підійдіть до нього. Подивіться, яка прозора вода, відчуйте свіжість біля водоспаду. Станьте під водоспад і прийміть чистий гірський душ. Відчуйте, як гірська вода омиває ваше тіло з голови до ніг. Вода змиває все неприємне, очищає ваше тіло і душу. Відчувши приємне очищення й задоволення, вийдіть з-під водоспаду. Поверніться на луг і станьте обличчям до сонця.

Глибоко вдихніть і повільно видихніть. Ви змили з себе всі емоційні хвилювання, неприємні спогади і думки. Уявіть, що сонце вам посміхається. Посміхніться і йому. Простягніть руки на зустріч сонячному промінню, пориньте в нього. Прийміть «сонячний душ» з голови до ніг. Відчуйте, як промінь поступово торкається кожної частини вашого тіла, наповнюючи його сонячним світлом, сонячною енергією. Ви насичені чистою енергією здоров'я, вам приємно, добре. Вдихніть і, не видихаючи, розкрийте очі.

Ведучий роздає пам'ятки.

- Дякуємо за увагу! До наступної зустрічі! **(малюнки повертаються тренеру)**

Додаток

Розшифровка тесту «Автопортрет»

Є.С.Романова и С.Ф.Потьомкіна у своїй книзі з проєктивних методик пропонують увазі читачів тест «Автопортрет», котрий може бути використаний і для діагностики особистості.

Автопортрет — це зображення людини, створене ним самостійно. Для психодіагностики важливо, в якій мірі автопортрет як зображення його творця вичерпує власну модель і обмежується нею, а також, за якими типологічними ознаками можна його розрізнити.

Р.Бернс пояснює елементи, котрі можуть бути на автопортреті наступним чином.

Голова. Малюнок великої голови зазвичай припускає великі інтелектуальні претензії, або незадоволеність власним інтелектом. Малюнок маленької голови зазвичай відображує почуття інтелектуальної або соціальної неадекватності.

Очі. Великі очі на малюнку припускають підозру, а також прояв стурбованості і гіперчутливості по відношенню до громадської думки. Маленькі або напівзакриті очі зазвичай означають самозаглибленість і тенденцію до інтроверсії.

Вуха і ніс. Великі вуха припускають чутливість до критики. Акцент, зміщений на ніс, припускає наявність сексуальних проблем. Підкреслені ніздрі свідчать про схильність до агресії.

Рот. Підкреслений рот припускає примітивні оральні тенденції або можливі проблеми з мовленням. Відсутність рота означає депресію або кваліть у спілкуванні.

Руки. Символізують контакт особистості з оточуючим світом, сковані руки припускають жорстку, обов'язкову, замкнену особистість. Кволі опущені руки припускають неефективність. Слабкі, тонкі руки припускають фізичну або психологічну слабкість. Довгі, міцні руки припускають амбіційність і велике включення в події зовнішнього світу. Дуже короткі руки припускають відсутність амбіційності і почуття неадекватності.

Ноги. Довгі ноги означають потребу в незалежності. Великі ноги означають потребу у безпеці. Малюнок без ніг означає нестабільність і відсутність основи. Дезертири, наприклад, часто малюють людей без ніг.

Інтерпретація II (інтегративно-оціночна). Тест розроблений для виявлення індивідуально-типологічних особливостей людини, уявлень про себе, власну зовнішність, особистості і відношення до неї.

При аналізі малюнків виокремлюються ознаки зображення, на основі котрих всі малюнки можна об'єднати наступним чином.

1. **Естетичне зображення** — виконується особами, які мають художні здібності. По графічним тестам и по тесту «Автопортрет» завжди можна розрізнити осіб, які мають «фруку художника». Легкість, гнучкість ліній, їх виразність, лаконічність образу виокремлюють малюнки цих людей.

2. **Схематичне зображення** — у вигляді обличчя, схеми тіла, бюста, намальованих в профіль і анфас; частіше до такого типу зображення тяжіють особи інтелектуального складу (мислителі, за І.П.Павловим), для котрих важливо отримати найбільш загальні уявлення про явище; деталі їх цікавлять за мірою потреби. Це зображення відноситься до синтетичного когнітивного стилю з тенденцією до узагальнення.
3. **Реалістичне зображення** — виконане з більш детальними подробицями, т.б. промальовуванням обличчя, волосся, ушей, шиї, одягу. Зазвичай так малюють люди, які відрізняються великою педантичністю, схильні до деталізації, аналітичному когнітивному стилю.
4. **Метафоричне зображення** — людина зображує себе у вигляді певного предмету, наприклад, чайника або хімічної пробірки, спортивного знаряддя, тварини, рослини, літературного персонажу і т.п. Таке зображення виконують особи художнього складу, які мають розвинену фантазію уяви, творчі здібності і, звісно, почуття гумору.
5. **«Автопортрет в інтер'єрі»** — зображення людини в оточенні певних предметів, на фоні пейзажу, кімнати і т.п. До такого роду зображень схильні особи, які мають здібність до сюжетного опису, а також направленість на зовнішнє предметне оточення
6. **Емоційний автопортрет** — людина відобразила себе в певному емоційному стані, часто є шаржем або нагадує його. Особи, які мають більш високу емоційність, які рефлексують власний стан, схильні до такого роду малюнків. Причому ця емоція може бути частіше протилежна тій, котра зображується. Наприклад, сумна людина часто малює усміхнене обличчя і т.п.
7. **Зображення пози або руху** — людина зображує себе в період здійснення певної дії. Такий тип зображення належить особам з виразними рухами, захопленням спортом, танцями і т.п.
8. **Зображення автопортрету зі спини** — замість обличчя малюється потилиця; зазвичай таке зображення належить особам, які мають протиріччя по відношенню до інструкції, наприклад, експериментатору і т.д., або при небажанні малювати обличчя і інші зображення.

Додаток

Розшифровка тесту «Ваша діяльність у відображенні вашого кольору»

Сірий — колір розважливих, заможних людей. Це, як правило, усталені характери, досить недовірливі і підозрілі. Вони прагнуть за всім спостерігати непомітно, не заявляючи про себе і залишаючись у тіні. Тим, кому не подобається сірий колір, мають легкий та імпульсивний характер, що виявляється в діяльності.

Синій колір люблять мрійники. У своєму оточенні вони виділяються скромністю і доброзичливістю. Ці люди швидко втомлюються і мають потребу в повноцінному відпочинку. Добре й упевнено вони почувають у товаристві собі подібних. Ті, кому не подобається синій колір, невпевнені і замкнуті у собі, часто легковажні і несерйозні, хоча й намагаються це приховати від оточуючих людей.

Зелений колір вибирають ті люди, що бояться чужого впливу і намагаються в усьому діяти самостійно. Це індивідуалісти й у групі почувають себе менш упевнено, ніж на самоті. Однак, якщо необхідно закрити грудьми амбразуру, такі люди зроблять це без зволікання. Труднощів не бояться, і увесь час шукають спосіб самоствердитися, тому що для них важливою є громадська думка.

Червоний колір люблять сміливі, владні, вольові, запальні і досить товариські люди. Вони легко вирішують конфліктні ситуації, хоча нерідко самі ж їх і створюють. У людей, яким червоний колір не подобається, є схильність до усамітнення, хоча для них характерна стабільність у відносинах.

Жовтий колір вибирають інтелегентні, товариські, допитливі люди, що легко пристосовуються як до людей, так і до обставин. Вони багато докладають зусиль, щоб привернути до себе увагу інших, — і їх є за що любити. Якщо людина уникає жовтого кольору, це свідчить про її песимізм.

Фіолетовому кольору віддають перевагу делікатні, емоційні і чуттєві люди. Це, як правило, гармонійно розвинені люди, приємні в спілкуванні. Вони не докучають оточуючих своїми проблемами, але візьмуть участь у вирішенні ваших.

Коричневий колір вибирають ті, хто упевнений у собі, твердо стоїть на ногах у всьому. Вони небагатослівні, неметушливі. На цих людей можна покластися у важкій справі, їм можна довіряти, але до свого серця вони мало кого допустять.

Чорний колір вибирають невпевнені люди. Вони схильні до депресії. Намагаються уникати спілкування з людьми і найчастіше самотні.

Додаток

Діагностика «Професіограма вихователя»

П.І.Б. _____

I. Пронумеруйте наступні якості в залежності від їх значимості особисто для вас:

1. Любов до дітей.
2. Емпатія, вміння співчувати іншим.
3. Комунікабельність, доброзичливість у спілкуванні.
4. Комунікативні навички.
5. Організаційні здібності.
6. Високий вербальний і невербальний інтелект.
7. Творчі здібності.
8. Урівноваженість, емоційна стабільність.
9. Ерудованість.
10. Певність у собі, висока адекватна самооцінка.

II. Назвіть 9 основних рис гарного вихователя:

III. Продовжить речення:

1. У дитсадку у мене є можливість....
2. У дитсадку я досить часто...
3. Я почуваю себе у дитсадку...
4. У нашому дитсадку завжди...
5. Авторитет дитсадка залежить від...
6. Мій імідж...
7. В дитсадку мої ідеї завжди ...

Дякую за щирі відповіді!

Додаток

Професійний гороскоп

Знак зодіаку	Професійно важливі якості	Сфери професійної діяльності	Професії, що рекомендуються
Водолій	працьовитість, відповідальність, терпимість, товариськість, допитливість, мудрість	наука, техніка, педагогіка, філологія, мистецтво	хімік, фізик, біолог, учитель, вихователь, перекладач
Риби	інтуїція, чуйність, терпимість, обґрунтованість, потреба в інформації	наука, спорт, література, педагогіка	психолог, вихователь, актор, лікар, фахівець з інформатики
Овен	активність, сила переконання, наполегливість, енергійність, цілеспрямованість, організаторські здібності	наука, політика, педагогіка, військова справа, сільське господарство	учитель, дизайнер, журналіст
Телець	об'єктивність, самовладання, практичність, спритність, спостережливість	прикладна наука, ремесло, садівництво	психолог, співробітник соціального забезпечення, журналіст
Близнюки	допитливість, багата фантазія, швидкість реакції, широта мислення, творчі здібності, діловитість, красномовство	наука, техніка, філологія, мистецтво	дизайнер, письменник, музикант, перекладач
Рак	інтуїція, чутливість, дбайливість, аналітичні здібності, обережність	техніка, бізнес, медицина, квітництво	психолог, режисер, банківський службовець, поет

Лев	прагнення керувати, честолюбство, уміння усе систематизувати, впевненість у собі, працездатність, заповзятливість, красномовство	педагогіка, реклама, промисловість, торгівля, інформатика, обчислювальна техніка	вихователь, соціолог, рекламний агент
Діва	відповідальність, тактовність, пунктуальність, гарна пам'ять, організаторські й аналітичні здібності, ощадливість	педагогіка, будівництво, мистецтво, медицина	вихователь, соціолог, психолог, лікар, будівельник
Терези	чарівність, дипломатичність, товариськість, математичні здібності, здатність пристосовуватися, уміння наполягти на своєму	право, мистецтво, наука, археологія, економіка	фізик, математик, економіст, актор, працівник соціального забезпечення, історик, художник
Скорпіон	працездатність, уміння збирати й оцінювати інформацію, справедливість, уміння ладити з людьми, реалістичність	філософія, фізика, хімія, педагогіка	учитель, вихователь, юрист, психолог, політолог, бібліотекар
Стрілець	цілеспрямованість, схильність до ризику, впевненість у собі, оптимізм, організаторські здібності, відповідальність, творче начало	філологія, право, геологія, мистецтво	детектив, менеджер, секретар, музикант, геолог
Козеріг	самостійність, об'єктивність, захопленість, відповідальність, винахідливість, честолюбство	наука, торгівля, дипломатія, будівництво, філософія, сільське господарство	фізик, дипломат, священник, дизайнер

Додаток

Анкета для учасників семінару

Семінар «Професійно значущі якості особистості педагога дошкільного закладу».

Ваша думка?

1. Ваша ступінь включення у семінар 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 (обведіть відповідний бал)
2. Що заважало вам бути більш включеним у завдання семінару?
3. Ваші очікування, побажання до семінару виправдалися? Вам було цікаво, корисно?
4. Найбільш значні для вас епізоди або вправи семінару?
5. Що вам не сподобалося у семінарі? Чому?
6. Ваші зауваження та побажання.

Додаток

ПАМ'ЯТКА «ПРОФЕСІОГРАМА ВИХОВАТЕЛЯ, АБО ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЇ»

Напрямки діяльності	Показники	Змістовне наповнення показників
Професійна майстерність	Педагогічні уміння	<i>Материнська функція:</i>

<p>вихователя або педагога-спеціаліста</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1. Усвідомлює соціальну значимість своєї професії. 2. Несе відповідальність за життя дитини, забезпечує охорону її фізичного і психічного здоров'я. 3. Проявляє турботу про дітей. 4. Демонструє справжній інтерес і задоволення від спілкування з дітьми. 5. Узгоджує свою роботу з медичним персоналом, психологом, напарником, батьками. 6. Створює в групі затишну, схожу на домашню обстановку, підтримує порядок. 7. Створює психологічно комфортну для дітей обстановку. 8. Забезпечує позитивну взаємодію з дітьми. 9. Забезпечує умови для вибору видів діяльності, матеріалів, іграшок. <p>Навчальна функція:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Враховує статево-рольові відмінності дітей. 2. Використовує у практичній роботі розвиваючі програми нового покоління. 3. Конкретизує цілі освітньої роботи, зміст знань і умінь у відповідності з етапами освітньої роботи і можливостями дітей, темпом їх просування. 4. Відбирає форми, методи і прийоми у відповідності із задачами, змістом, етапом засвоєння знань і умінь. 5. Орієнтується на інтереси дітей. 6. Будує педагогічний процес на основі діагностики засвоєння програми. 7. Самостійно проектує процес навчання. 8. Створює умови для самостійного пізнання дітьми оточуючого світу. 9. Забезпечує зв'язок занять з досвідом дітей, набутим самостійно. 10. Використовує сучасні технології навчання, які направлені на активізацію пізнавальної діяльності (елементи проблемного навчання, спостереження, моделювання, ТРВЗ тощо) 11. Реалізує індивідуальний підхід до навчання дітей. 12. Володіє засобами оцінки дитячої діяльності. 13. Володіє методикою пошуку інформації, вміє її інтерпретувати. <p>Виховна і розвивальна функція:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відбирає зміст, форми і методи роботи, які забезпечують розвиток особистості: самостійності, відповідальності, активності і самоуправління. 2. Забезпечує соціальну взаємодію між дітьми і дорослими; будує педагогічний процес у відповідності з рівнем особистісного розвитку, чуйно реагує на особливості розвитку дітей. <p>Організаційно-педагогічна функція:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Володіє засобами організації педагогічного процесу за 3-ма основними блоками: організованого навчання, спільної з дітьми і самостійної діяльності дітей. 2. Володіє фронтальними, підгруповими і індивідуальними формами організації дітей. 3. Вміє створити умови для розвитку дитячої самостійності, ініціативи, творчості. 4. Створює ситуації, які спонукають дітей активно застосовувати свої знання і уміння. 5. Вміє ставити все більш складні завдання і підтримує бажання долати труднощі. <p>Планово-прогностична (плануюча) функція:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вміє співвідносити і координувати власне планування з загальними програмами і планами ДНЗ. 2. Вміє точно сформулювати цілі і систему завдань освітньо-виховної роботи.
---	--	---

		<p>3. Вміє відбирати форми, методи і прийоми у відповідності із задачами і віковими особливостями дітей.</p> <p>4. Вміє здійснювати внутрішньо- і між предметні зв'язки в педагогічному процесі.</p> <p>5. Вміє планувати індивідуальну роботу з дітьми.</p> <p>Комунікативна функція:</p> <p>1. вміє знаходити спільну мову з дітьми, колегами, батьками.</p> <p>2. вміє знаходити індивідуальний підхід до дітей і до інших людей.</p> <p>3. Вміє знаходити правильний тон у будь-яких обставинах.</p> <p>4. Вміє налаштувати на себе людей.</p> <p>Діагностична функція:</p> <p>1. Володіє методами педагогічної діагностики.</p> <p>2. Використовує результати комплексної діагностики (педагогічної, психологічної, медико-соціальної) у визначенні завдань, змісту і організаційних форм роботи з дітьми.</p> <p>Дослідницька функція:</p> <p>1. Орієнтується у науково-педагогічній літературі з питань виховання, навчання і розвитку дітей.</p> <p>2. Виокремлює проблему, її актуальність, цілі, задачі і гіпотезу дослідження, методику експериментальної роботи та її результати.</p> <p>3. Розробляє (або відбирає з існуючих) адекватну задачам дослідження методику діагностики.</p> <p>4. Аналізує її результати.</p> <p>5. Впроваджує результати наукових досягнень і передової практики.</p> <p>Аналітична функція:</p> <p>1. Вміє визначати ступінь досягнення поставлених цілей на основі критеріїв оцінки знань, умінь, навичок, відношення до оточуючого світу і поведінки дітей.</p> <p>2. вміє встановлювати причини слабкості педагогічних впливів, недоліки у своїй діяльності.</p> <p>3. вміє на основі аналізу ставити нові цілі і задачі власної діяльності.</p> <p>Корекційна функція:</p> <p>1. Вміє будувати педагогічний процес з урахуванням результатів системної діагностики.</p> <p>2. Вміє розробляти індивідуальний освітній маршрут для кожної дитини.</p> <p>3. Вміє керувати поведінкою і активністю дітей.</p> <p>Гностична функція:</p> <p>1. Вміє будувати програму власного професійного удосконалення і самоосвіти.</p> <p>2. Вміє аналізувати, оцінювати і коригувати власну діяльність.</p> <p>3. Вміє спів ставляти свій досвід з досягненнями науки.</p> <p>4. Вміє передбачати наслідки своїх дій.</p> <p>5. Вміє прогнозувати розвиток тих або інших якостей дитини.</p>
	Особисті якості	<p>1. Потреба працювати з дітьми, спілкуватися з ними.</p> <p>2. Розумна любов і уподобання до дітей.</p> <p>3. Невтомність у роботі. 4. Інтерес до пізнання дітей.</p> <p>5. Емоційна стабільність. 6. Креативність.</p> <p>7. Педагогічна рефлексія.</p> <p>8. Здібність до співпереживання (емпатійність).</p>

Правила тренінгу:

- 1. Працюємо дружньо, творчо, щиро і пунктуально.*
- 2. Думки висловлюємо активно, конкретно, швидко, при чому один говорить – всі слухають, не перебиваючи.*
- 3. Кожен учасник має право: висловлювати свою думку, задавати питання ведучому, підняти руку, якщо щось здається незрозумілим.*

4. Кожен учасник має обов'язок: виконувати всі завдання семінару, працювати в команді, виконати домашнє завдання.

Додаток

Фактори, які впливають на становлення особистості професіонала:

- *Перший фактор – біологічний (включає закони біологічного дозрівання і старіння);*
- *Другий фактор – фактор соціального середовища (поєднує усі види соціальних впливів, як найближчого оточення, так і особливості суспільства);*

- *Третій фактор* – фактор внутрішньої особистісної активності (визначається самооцінкою, спрямованістю особистості та ін.).

Додаток

Класифікація етапів розвитку професіонала, запропонована Є.А.Климовим:

- ***Етап оптанта.*** Етап, на якому актуальною стає проблема вибору професії.
- ***Етап адепта.*** Етап початку професійної діяльності.
- ***Етап адаптації.*** На цьому етапі молодий фахівець адаптується до норм колективу, у якій він потрапляє, засвоює усі тонкощі роботи.

- **Етап інтернала.** Етап, на якому працівник може самостійно справлятися зі своїми професійними обов'язками.
- **Етап майстерності.** Перший етап, що свідчить про те, що працівник може вирішувати і прості, і найбільш складні задачі у своїй діяльності. На даному етапі людина, яка знайшла свій індивідуальний, неповторний стиль діяльності, має стабільно гарні результати. Звичайно на цьому етапі люди вже мають деякі формальні показники своєї кваліфікації (категорію, розряд).
- **Етап авторитету.** Продовження етапу майстерності, відрізняється від попереднього етапу тим, що людина на цьому етапі є майстром своєї справи. Свої професійні задачі вона вирішує за рахунок великого досвіду, умілості, вміння організувати свою роботу.
- **Етап наставництва.** Етап, на якому авторитетний майстер має учнів, послідовників, колег, що готові переймати його досвід.

Додаток

Якості особистості педагога:

1. ***Соціальна активність*** - готовність і здатність діяльно сприяти вирішенню суспільних проблем у сфері професійно-педагогічної діяльності.
2. ***Цілеспрямованість*** — вміння направляти і використовувати всі якості своєї особистості на досягнення поставлених педагогічних задач.
3. ***Урівноваженість*** – здатність контролювати свої вчинки в будь-яких педагогічних ситуаціях.
4. ***Бажання працювати з дітьми*** – одержання

задоволення від спілкування з дітьми в ході навчально-виховного процесу.

5. Здатність не губитися в екстремальних ситуаціях – уміння оперативно приймати оптимальні педагогічні рішення і діяти відповідно до них.

6. Чарівність – сплав духовності, привабливості і смаку.

7. Чесність – щирість у спілкуванні, сумлінність у діяльності.

8. Справедливість – здатність діяти неупереджено.

9. Сучасність – усвідомлення педагогом власної приналежності до однієї епохи з вихованцями.

10. Гуманність – прагнення й уміння надати кваліфіковану педагогічну допомогу вихованцям у їхньому особистісному розвитку.

11. Ерудиція – широкий кругозір у сполученні з глибокими професійними знаннями.

12. Педагогічний такт – дотримання загальнолюдських норм спілкування і взаємодії з дітьми з урахуванням їхніх вікових та індивідуально-психологічних особливостей.

13. Толерантність – терплячість у роботі з дітьми.

14. Педагогічний оптимізм — віра в дитину і її здібності.

Додаток

*Принцеса,
мудрий радник,*

стражник, лицар або принц

Додаток

Рівні професіоналізму:

- **педагогічна вмілість** (досить гарне володіння вихователем системою найважливіших навчальних і виховних умінь і навичок, що дозволяють педагогові здійснювати навчально-виховну діяльність на грамотному професійному рівні і досягати визначених успіхів у навчанні й вихованні учнів);

- **педагогічна майстерність** (має комплексний характер і передбачає: глибокі знання на рівні сучасних досягнень науки; гарну методичну озброєність

вихователя; уміння «бачити» дитину і колектив групи, розуміти їхні запити; уміло використовувати особисті якості при організації діяльності вихованців).